

... alebo o rozjímaní nad Písmom a jeho štyroch významoch

BOŽIE SLOVO:

(Mk 9,9-10 SSV)

Čítanie zo sv. Evanjelia podľa Marka: *Keď zostupovali z vrchu, prikázal im [Ježiš], aby o tom, čo videli, nehovorili nikomu, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.* ¹⁰ *Oni si toto slovo zapamätali a jeden druhého sa vypytovali, čo znamená "vstať z mŕtvych".* Počuli sme Božie slovo!

ÚVAHA:

(na doplnenie www.inky.sk, úvahy/katechézy č. 86, 150)

Tak ako? Máme už vyriešenú otázku ČASU a MIESTA našej hlavnej modlitby dňa? Ak hej, potom môžeme začať tento čas naplňať – tým najosvedčenejším nástrojom, ktorým je *lectio* [čítaj ako *lekcio*] *divina*.

Východiskom *lectia* je Božie slovo, zapísané v Písme Svätom, čiže v Biblii. Alebo, ako tomu hovorili otcovia, *Božia reč*, „vyprahnutá púšť“ Božích slov, zapísaných na papieri, ktorou musí človek prejsť, aby sa na konci dostal ku skutočnému, opravdivému, živému *Božiemu Slovu*, ktorým je Živý Kristus, ktorého nikto a nijako na žiaden papier ani do žiadnej knihy vtesnať nemôže, pretože je samým Bohom. *Lectio divina* je potom spôsob, ako túto „púšť“ Božej reči prekonať.

Ako zistili už učenici v dnešnom krátkom úryvku z Evanjelia, v tom, čo Boh hovorí, nie je vždy všetko jasné. Musíme zapojiť svoj rozum a uvažovanie, aby sme vo svetle Ducha Svätého čo najviac odhalili jeho zmysel a význam pre nás konkrétne. Pretože toto je základný znak *lectia*: Pristupujem k Božiemu slovu, aby som sa cez neho nechal Bohom osloviť a vyučovať. A pretože Boh každého človeka oslovuje inak – a takisto ho v každej dobe oslovuje odlišne, úmerne jeho duchovnej zrelosti, etape cesty, ktorou kráča a poslaniu, ku ktorému ho volá – bude každé *lectio* vždy pre každého z nás vždy jedinečné.

Podľa starobylej praxe Cirkvi v Písme existujú štyri roviny zmyslu: *literárny* (čo sa stalo), *alegorický* (čo to znamená, aký to má zmysel a význam), *anagogický* (kam ma tým Písmo pozýva) a *morálny* (čo mám pre to robiť). Aby sme im lepšie porozumeli, vyberme si tento krátky úryvok Písma:

Na svadbu pozvali aj Ježiša a jeho učeníkov. ³ *Keď sa minulo víno, povedala Ježišovi jeho matka: "Nemajú vína."* ⁴ *Ježiš jej odpovedal: "Čo mňa a teba do toho, žena? Ešte neprišla moja hodina."* ⁵ *Jeho matka povedala obsluhujúcim: "Urobte všetko, čo vám povie!"* ⁶ *Stálo tam šesť kamenných nádob na vodu, ktoré slúžili na očisťovanie, ako bolo zvykom u Židov, každá na dve až tri miery.* ⁷ *Ježiš im povedal: "Naplňte nádoby vodou!" A naplnili ich až po okraj.* ⁸ *Potom im povedal: "Teraz načrite a zaneste starejšiemu!" A oni zanesli.* ⁹ *Keď starejší ochutnal vodu premenenú na víno - on nevedel, skade je, ale obsluhujúci, čo načierali vodu, to vedeli -, zavolať si ženicha* ¹⁰ *a vravel mu: "Každý človek podáva najprv dobré víno a horšie až potom, keď si hostia upili. Ty si zachoval dobré víno až doteraz."* ¹¹ *Toto urobil Ježiš v Káne Galilejskej ako prvé zo znamení a zjavil svoju slávu. A jeho učenici uverili v neho.* (Jn 2,2-11 SSV)

LITERÁRNY ZMYSEL je to, čo sa presne stalo: Ježiša pozvali na svadbu, minulo sa víno, Mária sa u Syna prihovarila, On premenil vodu na skvelé víno a učenici v Ježiša uverili. Aby sme textu porozumeli úplne, môžeme si s pomocou internetu alebo biblického slovníka (napr. od Adolfa Novotného, je aj na internete voľne dostupný) zistiť, čo sú to tie *miery*, ako sa slávila svadba v Ježišovej dobe, čo znamená slovo „znamenie“ a čím sa líši od „zázraku“ a tak.

ALEGORICKÝ ZMYSEL odhaľuje vnútorný zmysel udalosti. Čo presne Ježiš o sebe odhaľuje? V čo presne učenici uverili, keď to videli? Čo už o Ježišovi vedeli predtým a od koho – a čo sa teraz po zázraku zmenilo? Ak je to *znamenie* – čiže udalosť, ktorá v sebe skrýva symboliku? V čom tá symbolika je? Je miesto, čiže svadba, niečím symbolické? Poukazuje nejakú na Krista? Na nás? Na Jeho poslanie? A čo víno? Aká je jeho symbolika, v SZ a tak? Čo naznačuje jeho minútie sa? A čo môže naznačovať, že sa voda mení na ešte lepšie víno, než bolo to staré? A čo Mária? Aká je jej úloha? Jej rada? Čo nám Boh o sebe, o svete, o nás, o Nebi touto udalosťou odhalil?

Ak sa modlíme a robíme si *lectio divina* doma v rodine, tieto dve prvé časti môžeme robiť spoločne, v diskusii, v spoločnom bádani a špekulovaní. Je to skvelá vec, takéto spoločné *rozjímanie*, *analyzovanie* posvätného textu Písma, v ktorom sa navzájom obohacujeme postrehmi, pohľadmi, otázkami. Ak tento „luxus“ zatiaľ doma nemáme, tak je to potom len na nás. Osamote nám to možno pôjde trochu menej „zábavne“ a namáhavejšie, ale nie je to žiaden problém. Aj tu platí, že čím viac budeme *lectio* praktizovať, tým lepšie nám pôjde. Aj ono je umenie, ktorému sa musíme naučiť.

Keď sme s touto fázou hotoví, odložíme pomôcky a prestúpime k tretej fáze nášho *rozjímania*:

ANAGOGICKÝ ZMYSEL: K čomu ma toto Božie slovo volá? Teraz je čas začať byť osobným, postaviť sa k slovu osobne: Čo toto všetko znamená pre mňa osobne, tu a teraz? *V starobylých kláštoroch bolo vo zvyku, že jeden mních pomaly čítal daný úryvok z Písma znova a znova, dva, tri, päť, desať krát za sebou. Mnisi v tichosti počúvali a nechávali Boha, aby ich cez niektorú časť tohto textu oslovil. Keď ich niečo oslovilo, zachytilo za srdce, zarezonovalo v nich, tíško sa zdvihli a odišli do svojej cely už v samote rozjímať nad tým, čo im Boh vložil do srdca.* Toto isté môžeme robiť aj my – či už niekto v rodine takým istým spôsobom pomaly číta a my mlčky počúvame, alebo si my sami pomaly a mlčky čítame úryvok, ktorý sme analyzovali a nechávame Boha, aby nás cezeň

oslovil. Keď sa tak stane, odložíme text Písma (a ak sme doteraz robili *lectio* spoločne, odídeme niekam nabok, do samoty) a necháme sa viesť tým, čo nás oslovilo. Pred Božou tvárou uvažujeme, kam nás Boh volá, k akým veciam a prisľúbeniam. A keď preskúmame hĺbku tohto Božieho volania – *napríklad v tomto našom príklade cítime, že nás fascinuje postava Márie, ktorá sa s dôverou obracia na Krista s prosbou o pomoc a súčasne je vzorom i výzvou k poslušnosti Kristovi oným „urobte všetko, čo vám povie“ a my cítime, že toto je niečo, k čomu nás Pán volá, aby sme to konali v našej rodine, aby ju mohlo naplniť Božie požehnanie a moc „nového vína“* – je čas na poslednú rovinnu:

MORÁLNY ZMYSEL: Čo konkrétne mám robiť, aby som na toto Božie volanie odpovedal? Aby sa Boží prísľub naplnil? Zhodnotím, čo je z mojej strany k tomu treba (dielo rozumu), obzriem sa dozadu, ako som na tom v tejto veci doteraz bol (dielo pamäte) a nakoniec si ujasním, čo zmením a urobím vo svojom živote a konaní, aby som túto Božiu výzvu naplnil (dielo vôle) a aby sa tak v mojom živote splnilo to krásne a nádherné, k čomu ma Boh cez *anagogický zmysel* pozval.

V tej chvíli je prvá časť *lectio divina* skončená. Ďalšej časti sa budeme venovať už nabudúce.

DOMÁCA ÚLOHA:

Tento týždeň budeme spolu trénovať prvú časť *lectia*. Využiť môžete hoci aj tieto úryvky z Písma: Mk 4,26-29 *Semenom rastúce samo od seba*; Mt 22,1-14 *Hostina*; Mt 20,1-16 *Robotníci vo vinici*; Mt 18,23-35 *O dlžníkoch*; Lk 18,9-14 *Farizej a mýtnik*; Mt 13,3-9 *O rozsievачovi*; Lk 15,11-32 *Márnotravný syn*.

Založte si *meditačný denník* – hrubší zošit – do ktorého si budete aspoň stručne zapisovať to, k čomu Vás Boh cez *rozjímanie* priviedol, vrátane nájdenej alegorického, anagogického a morálneho zmyslu.

Ak vám niečo nebude jasné, s dôverou sa obráťte na svojho kňaza, či animátora!